

**Stichting Nederlands
Zouavenmuseum**
Markt 31
4731 HM Oudenbosch

Nieuwsbrief, november 2016.
20ste jaargang, nummer 2.

Beste vrienden van het Zouavenmuseum,

In november ontvangt u van ons de tweede nieuwsbrief, per post of digitaal!
Het zomerseizoen is weer achter de rug.
I.p.v. drie middagen per week is het museum slechts 1 middag per week geopend voor individuele bezoekers. De openstelling op zondag blijft het gehele jaar door hetzelfde, bezoekers zijn de eerste en derde zondag van de maand welkom.
Groepen zijn het gehele jaar door, op afspraak welkom!
De afgelopen maanden hebben we groepen en studenten mogen ontvangen van de Uva, De Hogeschool van Amsterdam en van de Universiteit van Utrecht. De strijd van IS en de zgn. Syriëgangers roepen veel vragen op en er wordt gezocht naar overeenkomsten en verschillen met Nederlandse vrijwilligers die tussen 1860-1870 naar Rome trokken om de paus te helpen en de strijders anno NU. Verschillende werkstukken en scripties worden aan dit onderwerp gewijd en zijn ook in het Zouavenmuseum te raadplegen.

Daarnaast ontvangen we ook nog steeds de kleuters, die met rode konen en witte handschoentjes aan in het museum komen “werken”. En uiteraard de leerlingen die tussen deze twee categorieën inzitten. Boeiend!

Vooraankondiging.

In 2017 bestaat het Zouavenmuseum 70 jaar. Dit laten we niet onopgemerkt voorbij gaan en we willen dit feit feestelijk herdenken op **zaterdag 8 april 2017!** Alle vrienden van het museum worden hiervoor uitgenodigd. We weten dat iedereen een drukke agenda heeft, dus we verzoeken u nu alvast deze dag te reserveren! U ontvangt uiteraard tijdig een uitnodiging en een programma van deze dag.

Huishoudelijke mededeling:

Voor ik verder ga met het dagboek van Jan van Meer:

Wij vragen alle vrienden van het Zouavenmuseum zelf hun bijdrage van minimaal 15 euro per jaar over te maken op onze bankrekening

IbanNummer:

NL 18 RABO 0140 7706 90.

Bic RABONL2U.

Wij sturen geen acceptgirokaart!

Door deze bijdrage steunt u het museum en ontvangt u tweemaal per jaar onze nieuwsbrief met uniek materiaal uit het archief!

Als u er prijs op stelt de nieuwsbrief en het jaarverslag voortaan per e-mail te ontvangen, dan vraag ik u een mailtje te sturen naar info@zouavenmuseum.nl. Ter bevestiging ontvangt u dan de nieuwsbrief per mail retour!

Dan volgen nu de allerlaatste aantekeningen van Jan van Meer!

Zouaaf Joannes Stephanus Jacobus “Jan“ van der Meer.

Geboren 23-04-1832 te Scheveningen, zoon van Cornelis van der Meer en Barbara Jacob. Beroep: Koetsier.

Belgisch nummer: 204; Italiaans nummer 456. Pauselijk zouaaf van 17-01-1861 tot 19-01-1862. Jan van der Meer was op 9 januari 1859 getrouwd met Agatha Roozenburg. (in het dagboek wordt 4 januari als huwelijksdatum genoemd!) Zij stierf op 29 juli 1860. Zij hadden een zoon die op 20 april 1859 was geboren en op 25 juli 1859 was komen te overlijden.

Voor Jan gold dus de toelatingseis:

Ongehuwd of weduwnaar zonder kinderen.

Januari 1862.

Naar mijn ontslag uit den Pauschelijke Dienst had ik het groote geluk door tusschenkomst van pater Wilde om de H. Mis te mogen bijwonen in de Huischelijke Kapel op het Vaticaan, opgedragen door ZH den Paus en nog grooter geluk om te mogen Communieceeren uit de handen van Pius den IX. Den 17 Julij kreeg ik het bericht op schrift dat men toonen moet als men toegelaaten worde in de Huischelijke Kapel. Naar de middag gingen wij biechten want den heer van Enthoven had ook dat geluk en eene Baron de Turk uit Belgie, dus den 18 Julij begaven wij ons smorgens heel vroeg naar het Vaticaan.

Wij moesten gewaapent zijn. Om Zeven uren deed de H. Vader de Mis. Onder de H. Mis moesten wij communiezeren. Nooit zal ik die indrukwekkende oogenblikken vergeten. Voor de H. Communie kwam een Kamerheer die assisteerden aan het Altaar bij den Paus ons afhalen van onzen plaatsen. Toen moesten wij onze sabels afdoen en ons ongewapent naar het Altaar begeven. Wij werden gelijed door een Kamerheer van ZH

den Paus en gebragt tot op de derde trap voor het Altaar. Daar knielden wij neder voor de voeten van ZH den Paus om daar van de stedenhouder van Christus Kerk op aarde Jezus Christus onder de gedaante van brood en wijn uit Zijne handen te mogen ontvangen. Eer dat de Paus ons de Hostie toedienden moesten wij de ring die ZH draagt kussen. Naardat wij gecommunizeerd hadden kregen wij nogmaals van ZH den Zegen en werden weer naar onzen plaatsen teruggebragt.

Hoe of ik weer op mijn plaats terug gekomen ben weet ik niet want ik was op dat moment geheel doordrongen van Godsvrugt en ik gevoelde mij niet dezelfden. Naar de H. Mis van Z.H. den Paus deed een kamerheer terstond een H. Mis waar Z.H. den Paus geknield op zijn bidbank bijwoonden.

Paus Pius IX.

Naar dien H. Mis ging Z.H. weg en wij werden gebragt naar een Zaal waar wij elk

een kop chocolaad met een pastei kregen. Daarna kwam Z.H. tot ons en kregen wij van Zijne Heiligheid een schoone plaat voorstellende de H. Moeder Gods met het Kind Jezus en den H. Joannes ter gedagtenis van de H. Communie en ik kreeg twee zilveren medalies een voor mijn en een voor mijn aanstaanden vrouw, want Z.H. den Paus had mij dispensatie gegeven om met mijn schoonzuster te mogen trouwen. Nu weet u hier aan wat de gewigtigen vraag was dien ik gedaan had aan pater van Oorschot dien de dispensatie voor mij bewerkt heeft en waar ik door hem zoo dikwijls mee geplaagt werd als wij bij elkander waren. Ook kreeg ik van Z.H. den Paus met zijn hand ondertekend een vollen aflat in het uur van mijne dood, ook mijne familie van weders zijden tot in de derde graat en de Pauschelijke Zegen. Met zulken grooten weldaden overlaaden verlieten wij het Vaticaan, God dankende voor zijnde weldaden. Wat een geluk voor zoo een nietig man als ik, duizenden veel grooter en aanzienlijker als ik wenschten zoo een voorregt te mogen genieten. Den zelfden dag leverde ik mijne wapens in en ik kleden mij weer in het Burger Pak en ik bleef dien dag voor het laatst in gezelschap van Pater van Oorschot en den heer van Enthoven en mijn vriend Koos Thoen dien vier dagen verlof gevraagd had om mijn uitgelijden te doen van Rome. Snachts verbleven wij in het Klooster van St. Bonaventura en den volgend morgen deed Pater van Oorschot ten vijf uren de H. Mis, ontbeten wij en om half zeven uren verliet ik het Klooster. Het afschijd van de goeden Prior en de andere kloosterlingen was voor mij zeer hard. Met traanen in mijn oogen verliet ik die H. Plaats waar ik zo veel vrugten voor mijne ziel geplukt had en waar ik zoo veel dagen, ja maanden had door gebragt. Eer ik de cel van Pater van Oorschot verliet kon ZEW niet nalaten mij nog verschijdene aandenken aan

te bieden, onder anderen Plaat van den H. Leonardus, ook veelen relikwienen en ten laatsten eennigen digtregels op mijn afschijd. Dat oogenblik vergeet ik niet zoo lang ik leef. Wij storten alle vier even veel tranen. Eindelijk verlieten wij den Palatijnschen berg en gingen afschijd nemen van Pater Wilde. Daar werd ik ook met weldaaden overlaaden. Daar kreeg ik ook veel heilighdomen en ook relikwienen. Ook moest ik voor de Pater een bus medenemen waar in een geschilderd Onze Lieve Vrouw met het Zwaard van droefheid voorstellend, voor Amsterdam voor de Paters van de Societeit van Jezus medenemen. Ook had ik Zoo dito schilderij laten maken maar in een kleinder formaat dat ook in dezelfden bus gesloten was en wat ik voor een familie stuk bestemd heb en ook hoopt dat dat schilderij ook in mijn familie zal blijven. Het uur van vertrek was aangebroken en ik moest de Eeuwigen Stad voor goed verlaten om Zoo als ik dagt hem nooit weer terug te zien. Ik omhelsden mijne vrienden die mij zoo dierbaar waren. Met hoe veel tranen nam ik van hun afschijd tot de trijn gesloten werd bleven onzen handen omklemt en zoo lang ik hun zien kon werd er vaarwel toegewuifd. Ik riep toen voorgoed de Eeuwigen Stad een eeuwig vaarwel toe, God dankend voor Zijne groote weldaden aan mij bemeeten.

Naar eene geruime tijd gestoomd te hebben onderbrak Baron de Turk het gesprek die ook zeer getroffen was met het afschijd van Rome. Daar wij met een zoogenaamd Vuldarvet of vragen (?) rijspas van het Pauschelijk Goeverement konden rijden naar ons vaderland, zoo reden wij derde klas tot Civita Vecchia waar wij terstond plaats moesten nemen op de Boot die ons naar Marseille moest brengen. Ik kreeg een plaats vierde klas op de boot, dogh de Baron had zeker geld bijgepast die ree tweede klas. Ik moet zeggen dat de terugrijs op de boot

beter was als toen ik naar Rome ging. Ik kreeg een plaats in de kajuit om te slaapen en ook eten en drinken op mijn tijd. Het was wel niet zoo fijn, maar voldoende. Ik was zeer tevreden of het kwam dat er meer betaald was voor mij of dat er niet zoo veel Passasiers op de boot waren als vroeger, dat weet ik niet. Maar dat weet ik, dat ik tevreden was. De zee was zeer kalm en naar dat ik al spoedig mijn tol aan de zee betaald had was ik volgens twee dagen zeer gezond en kon ik mij op het dek zeer goed amuzeeren. Toen wij in Marseille aankwamen bragt Baron de Turk mij bij de Hollandsche Consul die mij geld gaf tot Parijs waar ik dan weer bij een anderen consul mij moest vervoegen om geld te vragen tot Belgie. Wij bleven een dag in Marseille en savonds gingen wij op het Spoor tot Parijs waar wij den volgend middag of tegen den avond aankwamen. De Baron zocht weer een goed logement op dat mij twee frank kosten. Hij ging naar een grooter Hotel. Nu, daar was hij ook Baron voor.

Graf van Napoleon. (internet)

Den volgend morgen kwam hij mij afhalen volgens afspraak. Wij gingen het graf van Napoleon bezoeken en daar vandaan gingen wij naar de Consul die mijn pas naa zag en mij goed uitbetaalden tot Brussel. Wij reden plezierig tot Brussel, daar bragt de Baron mij weer bij de Consul en die gaf mij geld tot Rotterdam, dat was rijsgeld maar niet meer.

De verteering moest ik uit mijn eigen Zak betaalen en om U de waarheid te zeggen, mijn Portemanees was zeer slecht voorzien want u begrijpt Rome had mij veel gekost. Maar ik kon mij goed behelpen en was tevreden. Eindelijk kwam het oogenblik van schijden van mijn wapenmakker Baron de Turk dat ook zeer hartelijk was. Ik moet zeggen voor een man van adel was hij tegen over zijn minderen zeer lief en hartelijk. Hij drukte mij de hand, stopten mij nog twee franc in mijn handen. Daar moest ik nog eens op zijn gezondheid en goeden rijs op drinken. Hier zouden wij elkander nimmer meer zien, maar in den Hemel daar zouden wij elkander weder zien. De tranen stonden in ons beider oogen. Adieu, Adieu, God Zegen u, Vaarwell!

De trein verliet Brussel. Ik zat nog geruimen tijd te denken aan mijn vriend de Turk, ook nog aan Rome en zoo begon ik te arriveeren. Naar mijn Vaderland, waar ik hoe nader ik kwam hoe langer hoe meer naar begon te verlangen. Eindelijk kwamen wij in Antwerpen en daar ik met een Snelrein reis, zoo stapten ik in Antwerpen af, maar dit ging snel door. Zoo dat ik ten 3 of 4 uren te Rotterdam aankwam. Het was vrijdag en ik had aan mijn Patroon geschreven dat ik met de trein van 6 uren uit Rotterdam zouw vertrekken naar den haag. Maar daar was geen denken aan. Ik moest spoedig tilgraferen dat ik eerst om 9 uren uit Rotterdam vertrok. Mijn familie liet mij niet gaan en er was ook zoo veel te vertellen dat die tijd tekort was. Eindelijk kwam ik in Den Haag aan. Ik werd door mijn Heer C.J. Schiefbaan waar ik als koetsier gediend had en weer bij hem in dienst zou zijn afgehaald en per rijtuig gebragt naar zijn huis. De mevrouw stond mij op te wagten in de vestibule. Waren dat mijn ouders geweest dan konden zij mij niet hartelijker ontvangen hebben. U behoeft niet te vragen wat er dien

avond gesproken is van Romen. Ik werd suf van het vragen tot laat in den nacht. Ik bleef bij mijn Heer logeren al hoe wel ik veel liever naar Loosduinen gegaan had naar haar die mijn levensgezellin zouden worden en dien ik van ZH den Paus gekregen had. Maar dat kon niet, ik moest mij nog een dag getroosten tot zaterdag. Eindelijk brak de zaterdag aan. Het rijtuig stond voor de deur en mijn Heer bracht mij naar Loosduinen om smaandags weer bij hun in den Haag terug te komen om dan over de rijs van Romen nog eens te spreken en waarschijnlijk zouw mijn Heer ook die rijs willen maken mits als ik mijn Huwelijk wat wilden uitstellen. Dat alles zouden wij dan bespreken. De rijs van den Haag duren mij wel een dag, al hoe wel het maar een uur is. Maar ik verlangen mijn Familie en mijn Carolien te zien. Ik ben te Loosduinen, de ontvangst was hartelijk en het was als of ik vijf jaar weg geweest was!

Tot zover zijn verslag!

Jan van Meer heeft zijn zouavenperiode gekoesterd en vele brieven en foto's zijn in hert Zouavenmuseum beland. Heel bijzonder om brieven en gedichten die hij heeft ontvangen en ook over schrijft in het archief terug te kunnen vinden.

Hieronder de tekst van de afscheidsgroet aan J.S.J. van der Meer door den Weleerwaarde Heer Pater Adrianus van Oorschot te Rome 19 Januari 1862.

.....en ten laatsten eennigen digtregels op mijn afschijd. (pagina 3)

Vaarwel vaarwel mijn dierbaar vriend/ Vaarwel roep ik voor t laatst U tegen/ Op dezen voor ons vreemde grond/ Vaarwel beloond door 's hemels Zegen.

De Vriendschap die ons harten bindt/ Wordt door geen staat of stand verbroken/ Maar nimmer wordt dat vriendschapvuur/ In onze harten weer ontstoken.

Vaarwel en denk steeds aan dien tijd/ Zoo vreugdevol aangenaam gesleten/ Toen gij in mijne kleine cel/ Zoo wel tevreden waart gezeten.

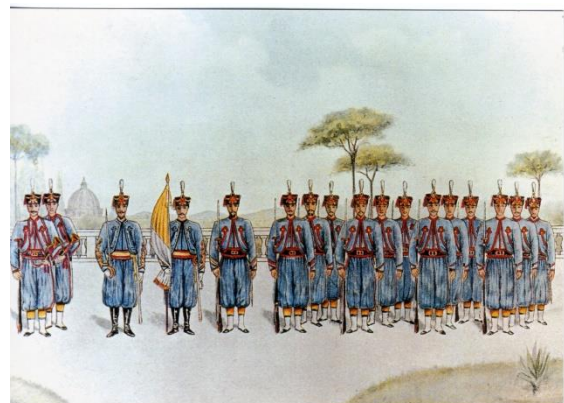
Herdenk den palatijnschen berg/ Die gij zoo dikwijls hebt betreden/ en wend uit Holland in den geest/ Naar deze berg nog vaak Uw schrede.

Bezoek nog menigwerf die cel/ Waarvoor gij noemen zeven.

De vriendschap tussen Jan van Meer en Pater van Oorschot hield hierbij niet op te bestaan. De correspondentie loopt tot 1865 en de laatste brief eindigt met

.....Doe mijne groeten aan Jan van Eijndhoven en geloof mij, dat ik ben en altijd blijven zal, zooals ik geweest ben van het oogenblik dat gij voor het eerst op mijne cel no. 7 kwaamt.

Uw liefhebbende en in uw geluk belangstellende vriend, w.g. J.A. van Oorschot.

In deze nieuwsbrief nog aandacht voor **zouaaf Hendricus Weerts uit Limburg**.

In het kort zijn gegevens:

belg.nr. 1223; ital.nr. 2759. Zoon van Henri Weerts en Maria C. Habets. Pauselijk zouaaf 1866-04-07. Deelnemer veldtocht 1867, 5de compagnie 2de bataljon. Ontslagen 1868-04-10. Bijgetekend 1868-07-09, nummer 7784. Ontslagen 1870-07-14. Onderscheiding Gouden Bene Merenti en medaille Mentana. Kluizenaar op de Schaelsberg te Valkenburg, verbleef in de kluis van 1860-1889 met onderbreking om als Pauselijk Zouaaf te dienen. Na zijn verblijf in Rome maakte Weerts een pelgrimstocht naar het Heilige Land, om daarna na vier jaar afwezigheid weer in de sobere kluis op de Schaelsberg terug te keren alwaar hij overleed 1889-03.

Een bewogen leven gevat in enkele regels. Ik vraag me af wat het doet met een mens om de eenzaamheid van de kluis af te wisselen met het rumoerige bestaan van een zouaaf. In Valkenburg wordt de kluis in stand gehouden en het verhaal van Zouaaf Weerts is ook daar terug te vinden! Zie ook www.dekluisvalkenburg.nl.

Ook in het museum bewaren wij de nodige herinneringen aan deze kleurrijke zouaaf. Een mooi voorbeeld is de brief die hij schreef in 1866.

Brief van Henri Weerts aan Graaf de Villers. Deze brief is gepubliceerd in het Driemaandelijks Tijdschrift van Pro Petri Sede, april 1981.

22 Juni 1866, Velletri.

Weledele en Hooggeachte Heer,
Ik zou nog niet geschreven hebben, want ik ben God zij dank nog al fris en gezond. Het mankeert mij niets, ik ben "gestijnpeekt" zoals Monfreer van de Schaelsberg dikwijls pleegt te zeggen, maar mits het uw verlangen is van portretten te sturen en dat ik volgaarne aan uw verzoek zou voldaan hebben, daarom heb ik mijn brief verhaast, anders ben ik er niet voor om onnodige kosten op te dringen etc. De Exerctie is met mij zeer voorspoedig afgelopen, ik ben nog nooit door plompigheid bij een lagere

instructeur overgeplaatst. In nog minder dan 40 dagen tijds was ik de batajonschool gepasseerd, evenwel heeft het mij veel moeite en oplettendheid gekost, om die honderden manoeuvres en movumenten in het Frans te leren verstaan.

Zouaaf Hendricus Weerts.

Ik sta nu in mijn dienst met de andere soldaten gelijk. Vrijdag 1 juni kwam ik om 11 uur voormiddag op piket en 's avonds om 11 uur werden er van onze wacht 2 mannen van piket gevraagd, om patrouille met de marechausees in de naburige streken der stad te maken. Het viel mij juist voor de eerste keer ten deel. Aan de wacht de Granado traden wij aan, wij waren met ons twaalven. Tien zouaven en twee marechausees. De karabijns werden met scherpe patronen geladen, daarenboven waren wij elk nog voorzien van elf patronen in onze patroontas en 24 in onze broekzak, dus elk 36 schoten. Wij namen elk twee broden in onze broodzak, want wij kwamen voor zondagavond niet thuis. O, gij moest eens zien, doe de een de ander plaagde om met nummers te ruilen. Zij zouden geld toegeven om patrouille te kunnen maken. Maar zo fijn kan mij niemand praten, het lot

dat mij door de overheid wordt aangewezen, zie ik aan alsof het God zelf was, die het mij gebiedt en Zijn wil moet geschieden. Neen, ik wil in de rang der lafaards niet staan, voor geen geld. Een gerechte zouaaf ken geen vrees voor de dood; ik heb maar voor een zaak vrees, te weten van te zondigen en de vriendschap van mijn God te verliezen. Wij trokken dan vrijdagavond half 12 de romeinse poort uit; de stad uit zijnde, schaarden wij ons van beide kanten langs de weg, elk 5 passen achter malkaar. Er werd een dodelijke stilte opgehouden, geen sabel in de schede mocht rabbelen. Wij hadden twee grote spoorhonden bij ons. Die honden gaan in de spelonken der bergen; zij tekenen het als er mensen in zijn en wij waren dus jagers in de ware zin met de honden voorop, de jaagtas, of liever de broodtas op zij. Toen wij tot omstreeks een uur 's nachts gewandeld hadden, sloegen wij van de weg af. Het eerste huis het beste naderden wij om enige verversing en twee of drie uur nachtrust te nemen, want het valt pijnlijk met de koelte van de nacht onder de open lucht te moeten slapen, maar omdat dit soms het geval is, daarom hebben wij elk een tent ontvangen, bestaande uit een stuk sterk doek, langs de kanten van knopen en knoopsgaten voorzien etc. Toen wij voor dit huis geschaard stonden, besteeg een der gendarmen de balcon. Hij klopte aan en na een woordenwisseling van enige minuten en een stoot met de kolf van de karabijn tegen de deur, werd er opgedaan. De mensen hier zijn niet gereed om op de eerste aanvraag binnen te laten, zijn geloven alle praatjes niet, omdat zij veel te lijden hebben van brigands. Het is juist om hen in veiligheid te stellen dat de patrouilles dag en nacht op de gang zijn. De deur werd dan geopend, de huisheer keek de balcon af en er stonden 12 gewapende mannen voor zijn kasteel. Gij moet nu weten, dat dit een van de voornaamste huizen was. Het is hier zoals in het Limburgs, de huizen liggen alsof zij gezaaid zijn. Deze streken worden door duizenden voetpaden doorkruist, vaarbare wegen zijn zeldzaam. Ieder heeft zijn huis in zijn wijngaard liggen. O, dat gij eens wist, hoeveel die mensen van ons houden; het

beste wat zij in huis hebben is niet te goed voor de zouaven. Men vindt burgers en boeren, die hun hoed afnemen voor een simpele zouaaf. De hospes trad te trap af, in de ene hand een lantaarn en in de andere een wijnkruik. Hij komt ons verwelkomen en wij moeten hem volgen naar de wijnkelder. Deze bevinden zich altijd onder de wijnschoven, wel 50 trappen diep onder de aarde, van sterke deuren en grendels voorzien. Nu kunt gij wel denken dat hij niet aan de slechtste tapte. De kruik werd buiten aan de ingang van de kelder geledigd en omdat hij zag, dat wij zo smakelijk dronken, ging hij nog eens terug, maar niemand nam meer, dan hem wel bekwam. Ik heb nog nooit iemand dronken gezien, dat zal mij ook niet gebeuren. Wij volgden de huisheer en traden de balcon van 20 trappen op. De huisgenoten waren opgestaan, om ons welkom te heten. Wij zetten onze geladen karabijnen voorzichtig op een kant, deden onze sabels af en wij zochten een weinig te rusten. Stoelen zijn hier een zeldzaamheid, doch bij toeval had ik er een gevonden. Het scheen wel een geschenkstuk uit de oude tijd te zijn. Hij had zo menigeen gedragen, dat zijn biezen zit was doorgesleten, zodat hij niet meer dan een geraamte was. Hij had wel ergens anders voor kunnen dienen. Gewoonlijk gebruikt men banken, ofwel een zwaar stuk hout door twee stenen onderschraagd. Op het midden der tafel, die in de zaal stond, was een gat geboord, waarin een stuk bezemstok van 3 voet lang stak, voorzien van kleine gaatjes, om de hanglamp met haar steel daarin te steken. Een klok of uurwerk ziet gij niet. Er is evenwel een ander mooi stuk meubel wat de plaats daarvan inneemt en dit is het hoenderhok in de winkelhoek van het huis. Niet zeer ver van de zolder steken 2 of 3 stokken met de punten in de muur gespannen. Als de haan reveille slaat, staan de boeren op om naar hun arbeid te gaan. want in het heetste van de dag kan men hier niet werken. Onder het hoenderhok lagen de geledigde wijnvaten met de bonte verf van hoendermest geschilderd. Bij het aanbreken van de dag vertrokken wij.

Portret van zouaaf Weerts, (Links), naast hem Edouard de Villers en zitten Graaf de Villers de Masbourg. Overige zouaven niet bekend.

In het eerste dorp, dat wij vonden, dronken wij in een herberg een tas koffie dat wil zeggen een glas. Zoals bij u de bierglazen, die op een tafel gebruikt worden. Voor zulk een glas betaalt men 2 bajochi. Wij hadden het geluk het H. Misoffer te kunnen bijwonen, waarna wij onze patrouille voortzetten. In het heetste van de dag gingen wij weder bij een boer aan om ons onder zijn dak tegen de stralende zon te beschutten want als men zich des middags buiten bevindt, staande met de rug op de zon aan en noordwaarts voortwandelende met kleine pasjes, dan trapt men ieder keer zijn schaduw op de kop. Een staak van 7 voet lengte, in de loodrichting op de grond geplaatst, geeft omtrent 23 duim schaduw. De dagen zijn omtrent een uur korter dan bij u.

Wij werden dan zeer welkom ontvangen; men bracht ons een korf kersen van bijna een kwart mud en een kruik water met azijn om onze dorst te lessen. Toen wij uitgerust waren en de grootste hitte voorbij was, gingen wij verder. Tegen de avond deden wij onze intrede in een boerenwoning van de gewone aard. Deze huizen gelijken veel op een "huihoes", doch veel groter. Zij zijn

cirkelrond en lopen van de grond af in een schuine richting op. Zij hebben dus geen muren. Het is al dak wat gij ziet. Men vindt ze ook wel ovaal-rond. Hier is het spreekwoord "elk huisje heeft zijn kruisje" in de letterlijker zin vervuld. Want bij ieder huis dat gij ontmoet ziet gij een kruis op de top van het dak prijken. Er is één ingang, die tegelijkertijd voor venster en schouw moet dienen. De vuurhaard is altoos in het midden, bestaande uit een hoop assen van 4-5 keistenen omringd, opdat men het vuur niet door het huis zou schoppen. Er is geen pleisterwerk en ook geen zolder. Van de binnenkant ziet men riet dat op de kepers en latten ligt en van de buitenkant het strooi. Dit dak is aan de grond wel 2 of 3 voet dik. Binnenkomende staat er gewoonlijk links en rechts een rieten haag, met bindgeerden van hetzelfde soort met witsen aan elkaar gebonden, waarachter zich de beddingen bevinden, hebbende van voor hun ingang en door een onderslag van malkander gescheiden. De mensen zijn hier miserabel gekleed. Men vindt er genoeg die niets meer aan hebben, dan om hun naaktheid te bedekken. Een hemd en broek, die soms de knieën nog niet bedekt van zeer grof doek

en misschien in een maand niet gewassen. Een grote vilten hoed, lederen lappen met riemen om de voeten gespaarzeld door middel van gaatjes, die zich op de kanten daarin bevinden en om de benen bij malkander gebonden. Ziedaar hun kostuum. Na de nacht hier te hebben doorgebracht op wat hooi, dat zij in huis gespreid hadden en na des morgens een uurtje gedaan te hebben, kwamen wij te Juliano aan. Zo haast wij de poort binnen waren, begaven wij ons naar de marechausee-kazerne. Het was zondag. Wij legden onze karabijnen, broodzakken en mantels af en gingen eerst de H. Mis bijwonen, waarna wij ons ontbijt namen. En vermits wij niet vertrokken voor het heetste van de dag voorbij was, wilde ik van die gelegenheid gebruik maken om een uitstapje te doen. Ik met nog drie andere kameraden begaven ons op weg naar Kori. Dit stadje is omtrent 1,5 uur van Juliano op een gebergte gelegen. Men zegt dat het de geboortestad van Pilatus is. Het is curieus om de ligging van de stad te zien. Voer-of rijtuigen kunnen door de straten niet varen, want meest alle straten gaan met trappen. Van het hoogste eind derzelve tot de benedenkant heb ik 850 trappen geteld. Het is nogal vrij aanzienlijk en er zijn verscheidene kerken. Omtrent 1,5 uur van Kori ligt Bokomaimo op een berg, nog wel 1000 trappen hoger en dit is nog niets in vergelijking met de bergen die daar achter liggen.

Men vindt hier vele gewassen, die in uw blomserre voor rariteit gehouden worden en hier in het wild staan te groeien.

Wij kwamen weder na veel zweten en vermoeienis op onze tijd in Juliano terug en bij avond arriveerden wij met onze patrouille bij Velletri. Ik met nog een kameraad hebben eens een uur of vier besteedt om een gebergte in de nabijheid van Velletri te beklimmen; het is een curieusheid om te zien. Men ziet hier in het wild groeien laurier, aaron, rozemarien, dubbele witte rozen van zeer aangename geur, balsem, rozegip, palm-,olijf-en vijgebomen en meer andere gewassen. Het is hier zeer vol hagedissen, maar drie tot vier maal zo groot als bij u en meestal grasgroen en rap als de bliksem doorkruisen zij gedurig de wegen.

Ook slangen van een meter lengte. De zouaven vangen dezelve, stropen het vel af en overtrekken hun stokken daarmee. Men moet soms op handen en voeten de rotsen beklimmen. Toen wij het hoogste punt bereikt hadden, zeker 7 maal zo hoog als de hoogste toren van Velletri, heb ik met verheugd gemoed de 112de psalm: Laudate pueri dominum, looft de Heer gij dienaren enz. met luide stem gezongen, benevens een lofzang van Maria.

Ik mag niet vergeten u enige woorden te schrijven over de schone en nooit genoeg geprezen devotie ter ere van het Allerheiligste Sacrament . Gedurende deszelfs octaaf werd alle dagen desnamiddags processie gehouden, bij afwisseling nu in die, dan in deze kerk met grote pracht en heerlijkheid. Eerst werden de vespers gezongen waaronder het Allerheiligste was uitgesteld verheven op en troon, soms 16 tot 17 voeten hoog, omringd van een menigte witte waskaarsen en duizenden levende bloemen. Ja in de kerk heb ik geteld omtrent 180 kaarsen alleen aan de hoge altaar. In de meeste kerken zijn zeven altaren. Er was geen kandelaar of er stond een brandende kaars op. Na de vespers begon de processie. Het Allerheiligste was voorafgegaan door studenten van het groot seminarie of wel door de kloosterlingen van verschillende orden; dan de diakens, zoals zij aan het altaar van de H. Mis dienen en dan tot 25 priesters in misgewaad. Soms vergezeld van een schone harmonie. De tocht werd gesloten door een troep gewapende zouaven. Onder de zegening weergalmde de buldering van het geschut. De H. Moeder Gods wordt in Italië ook nog al redelijk vereerd. Er zijn vele Mirakel-beelden. Het zou te lang zijn om u de schone plechtigheid, die in de mei-maand hier heeft plaats gehad te verhalen. Dus twee devotiën, die van het grootste belang zijn.

Nu moet ik ook nog een woordje erbij voegen over onze garnizoenstad. Velletri is als het ware de dipo (depot) van de ezels en de geiten. Zij marcheren dagelijks bij duizenden de poorten in en uit. De eersten hebben zelden de rug ledig; zij moeten

gedurig tobben en zwijgen. En als het hun niet naar de zin gaat, dan geven zij een taal dat men zijn oren met de vingers zou moeten stoppen.

De ganse stad weergalmt van dat fraaie muziek.

Wat de tweede soort betreft, deze trekken door hun begeleider vergezeld des morgen de poort uit en des avonds binnen. In het uit en in marcheren hebben zij bepaalde plaatsen van halt, alwaar zich de liefhebbers van geitenzuivel bevinden; zij worden op de straat gemolken. Elk kan voor zoveel bajochi hebben als hij wil, zij kunnen dus niet bedrogen worden want zij hebben ze uit de eerste hand.

Als u een karavaan van gehoornde ruiters tegenkomt dan moet men de straat ruimen en stilletjes opzij gaan om die stinkende beestjes te laten passeren. Als het soms gebeurt, dat gij u tegen de avond in een wijnhuis bevindt om uw dorst te laven en u een weinig te verfrissen, een glaasje wijn drinkend, dan komt de ezel van zijn arbeid afgelost zijnde als een spook langs u door gerommelen, want gij moet weten, hij heeft zijn kwartier in een hoek van de schenkerij, niet zeer ver van de tafel, alwaar de gasten zitten, zodat, indien gij niet oppast het beest u gemakkelijk in het glaasje wijn zou kunnen k.....

Er heeft donderdag de 21 ste een grote plechtigheid plaatsgehad, wegens de verjaardag van een kroonfeest van onze H. Vader Pius IX. Ik zou te lang worden om u dit alles in het partikulier te duiden. Ik denk dat u edele goedheid zult hebben van deze brief alsmede 2 portretten te weten van elke soort een aan mijn broeder te overhandigen en een aan monfreer op de Schaelsberg. Maakt vele complimenten aan monfreer en aan Smeets op de hof van Schloen etc.

Villetri 22 juni 1866.

Hendricus Weerts, Pauselijk Zouaaf.

Een mooi document van een bijzondere zouaaf.

Hendricus Weerts, kluiszenaar.

Tot zover de nieuwsbrief van november!

Nogmaals: houdt zaterdag 8 april 2017 vrij in uw agenda, wij verwachten u bij de viering van het 70-jarig bestaan van het museum!

Verder wijs ik u nog op de facebookpagina van het Zouavenmuseum. We zijn nog niet heel erg actief, maar er staan al bijzondere weetjes op de pagina.

Eind van dit jaar hopen we ook de vernieuwde website van het museum te kunnen presenteren.

Graag tot ziens in het museum!
Marijke Zonneveld-Kouters.